

EGYETEMI HALLGATÓK KRITIKAI GONDOLKODÁS TESZTEN MÉRT ÉRVELÉSI KÉPESSÉGEINEK FEJLETTSÉGE

Barashevich Tamás

SZTE BTK Neveléstudományi Doktori Iskola

Kulcsszavak: írásbeli érvelés, kritikai gondolkodás, felsőoktatás

A hatékony érvelés képessége fontos tényezője a kritikai gondolkodásnak és az anyanyelvi kommunikáció kompetenciájának is. Mindkét tényező lényeges az aktív és sikeres állampolgári és munkaerő-piaci részvétel szempontjából. A tanulók érvelésének vizsgálatára a magyarra adaptált Ennis-Weir kritikai gondolkodás esszétesztet használtuk, amelyet a Szegedi Tudományegyetem 47 tanári előkészítő modulós hallgatója írt meg. Az eszköz egy rossz érvekkel operáló argumentatív levélre írott érvelő jellegű válaszlevél megfogalmazását várta a hallgatóktól, azaz meg kellett ítélniük az eredeti levél érveinek helyességét és érvelniük kellett ítéleteik mellett számozott bekezdésekben.

Az összes bekezdés 37,8%-a tartalmazott irreleváns, értelmetlen vagy hiányos információkat, ami arra utal, hogy a tanulóknak már az érvek megítélésével is problémái adódtak. A teszten mért összpontszám átlaga 6,06 (szórás=5,47), azaz igen alacsony, és nem különbözött szignifikánsan egy korábbi középiskolás populáción végzett mérés eredményétől. Statisztikailag szignifikáns összefüggést sem a szülők iskolai végzettségével, sem az évfolyammal, sem a tanulmányi eredménnyel nem találtunk, ami szintén megfelelt a korábbi eredmények alapján megfogalmazott feltételezéseinknek.

Az eredmények arra utalnak, hogy ezen a területen nincs az iskolának tulajdonítható fejlesztő hatás, csupán némi kognitív éréshez kapcsolódó spontán fejlődés mutatható ki, amely ebben az életkorban nem túl magas. Továbbá az iskolai értékelés független az érvelési képességtől, az iskola még felsőfokon is sokkal inkább az információk memorizálását és nem feltétlenül a használható tudást értékeli.

A tesztek szövegének további, kvalitatív elemzése rámutat, hogy a hallgatók az eredeti levél rosszul formált érveit többségében személyes inzultusként vették és ennek megfelelően érzelmi alapon próbáltak érvelni. Ez arra utal, hogy mind a szövegalkotással kapcsolatos deklaratív metatudásuk, mind az érveléshez mint a meggyőző kommunikáció eszközához kapcsolódó metakognitív stratégiáik igen alulfejlettek.